ശ്രീഗർഗസംഹിതാ

അശ്വമേധഖണ്ഡഃ - പഞ്ചാശത്തമോഽധ്യായഃ

യാദവഗണകൃതം ഹസ്തിനാപുരവിജയമ് -

ഗർഗ ഉവാച -
തദൈവ വൃഷ്ണയഃ സർവേ ഭോജവൃഷ്ണ്യംധകാദയഃ ..
മാഥുരാ ശൂരസേനാദ്യാഃ സമുത്തീര്യ യമസ്വസാമ് ..1..
രജോഭിശ്ച നഭോ വ്യാപ്തം കുർവംതശ്ച മഹീതലമ് ..
ചാലയംതശ്ച ബലിനോ മഹാസംഗ്രാമകർകശാഃ ..2..
വിലോകയംതസ്തുരഗം സർവതസ്തേ മഹാബലാഃ ..
ആജഗ്മുശ്ചാനിരുദ്ധാദ്യാഃ ശ്രീകൃഷ്ണാദ്യാ നൃപേശ്വര ..3..
വൃഷ്ണയസ്തത്ര യുദ്ധസ്യ മഹാഘോഷം ഭയംകരമ് ..
ശരാസനാനാം ടംകാരം ശതഘ്നീനാം രവം തഥാ ..4..
ശൂരാണാം ഗർജനം ചൈവ ശസ്ത്രാണാം ചട്ചടം തഥാ ..
കോലാഹലം ച ഹാകാരം ശ്രുത്വാ തേ വിസ്മയം യയുഃ ..5..
മത്വാ തേ യുദ്ധമാസീദ്വൈ യാദവാനാം ച കൗരവൈഃ ..
ശംകിതാ അനിരുദ്ധാദ്യാഃ കൃഷ്ണാദ്യാ ആയയുർദ്രുതമ് ..6..

ശ്രീകൃഷ്ണമാഗതം ദൃഷ്ട്വാനിരുദ്ധാദ്യൈഃ സമന്വിതമ് ..
സസൈന്യം ച സഹായാർഥം നേമുഃ സാംബാദയോ
നൃപ ..7..
കൃഷ്ണേ സമാഗതേ നേദുർഭേര്യഃ ശംഖാശ്ച
ഗോമുഖാഃ ..
പുഷ്പവർഷം ജയാരാവം ദേവാശ്ചക്രുശ്ച യാദവാഃ ..8..
ദൃഷ്ട്വാനിരുദ്ധം പ്രധനേ സമാഗതം
ഹ്യക്ഷൗഹിണീഭിഃ ശതഭിഃ സമന്വിതമ് ..
പ്രചാലയംതം വസുധാം മഹാബലം
വിദുദ്രുവുസ്തേ തു ഭയാച്ച കൗരവാഃ ..9..
പ്രലയാബ്ധിസമം സൈന്യമംധകാനാം വിലോക്യ ച ..
ഭീതാശ്ച ദുദ്രുവുർവൈശ്യാ ഗേഹേ ഗേഹേ
കൃതാർഗലാഃ ..10..
ബ്രാഹ്മണാഃ ക്ഷത്രിയാ വൈശ്യാ വൃഷലാഃ
സ്ത്രീജനാസ്തഥാ ..
ദുര്യോധനം ശപംതശ്ച രുരുദുർനിർഗതാ ഗൃഹാത് ..11..
തതോ വിഹായ മൂർച്ഛാം വൈ മൃധേ ദുഃശാസനാഗ്രജഃ ..
സദ്യഃ സുപ്ത ഇവോത്തസ്ഥൗ യദുസൈന്യം ദദർശ ഹ
..12..
ദൃഷ്ട്വാ ഭയംകരാം സേനാം യാദവാനാം സുയോധനഃ ..
സ്വപുരം ശംകിതോ ഭൂത്വാ പദ്ഭ്യാം ഭീതസ്ത്വരം യയൗ
..13..
കർണഭീഷ്മകൃപദ്രോണഭൂരിദുര്യോധനാദയഃ ..
സഭായാം ധൃതരാഷ്ട്രം വൈ നത്വാ സർവമവർണയൻ
..14..
സ്വാനാം പരാജയം ശ്രുത്വാ യാദവാനാം ജയം തഥാ ..
കൃഷ്ണസ്യാഗമനം ചൈവ നൃപോ വിദുരമബ്രവീത്
..15..
ധൃതരാഷ്ട്ര ഉവാച -

അക്ഷൗഹിണീശതയുതേ വാസുദേവേ സമാഗതേ ..
കുപിതേഽദ്യ വയം വീര കരിഷ്യാമശ്ച കിം വദ ..16..
നൃപസ്യ വചനം ശ്രുത്വാ പ്രഹസ്യ വിദുരോഽബ്രവീത് ..
വിദുര ഉവാച -
പുരാ രാമേണ ചൈകേന കുപിതേന ഗജാഹ്വയമ് ..17..
വികർഷിതം ച ഗംഗായാം തസ്യ ഭ്രാതാ ഹി ചാഗതഃ ..
ഹൃത്കംജകോശാദ്ദേവക്യാം ജാതോ യഃ സ ഹരിർനൃപ
..18..
യേന വൈ സംയുഗേ രാജൻകംസാദ്യാഃ ശകുനാദയഃ ..
മാരിതാ ബഹവോ ദൈത്യാ നിർജിതാശ്ച നൃപാഃ സുരാഃ
..19..
തസ്മാദ്ദ്യുദ്ധസ്യ സമയോ നാസ്തി രാജന്വിലോകയ ..
കൗരവേ ശ്യാമകർണം തു കൃഷ്ണായ ദാതുമർഹസി
..20..
മാഭൂത്കുരൂണാം വൃഷ്ണീനാം കലഹോ നാശകാരകഃ ..
ഏവം രാജാ ബോധിതസ്തു വിദുരേണാനുജേന വൈ
..21..
ഉവാച കൗരവാൻപ്രാജ്ഞോ ദേശകാലോചിതം വചഃ ..
ധൃതരാഷ്ട്ര ഉവാച -
ഗത്വാ കൃഷ്ണസ്യ നികടേ തുരഗം ദാതുമർഹഥ ..22..
സംമുഖേ ദേവദേവസ്യ യുദ്ധം കർതും ച നാർഹഥ ..
യാദവാനാം സഹായാർഥമാഗതം കുപിതം ഹരിമ് ..23..
യൂയം പ്രസന്നം കുരുത ഗത്വാ തന്നികടം ശനൈഃ ..
കൗരവേംദ്രസ്യ വചനം കൗരവാസ്തേ നിശമ്യ ച ..24..
വിവിധാനുപചാരാംശ്ച ഗംധാക്ഷതയുതാൻകില ..
ഗൃഹീത്വാ ദിവ്യവസ്ത്രാണി രത്നാനി വിവിധാനി ച ..25..
വദംതഃ പുണ്യനാമാനി രാമകേശവയോർമുദാ ..
പദ്ഭിർവിനിര്യയുഃ സർവേ കൃഷ്ണം ദ്രഷ്ടും
ഭയാന്വിതാഃ ..26..

ആഗതാൻകൗരവാന്ദൃഷ്ട്വാ യാദവാഃ ക്രോധപൂരിതാഃ ..
നാനാശസ്ത്രാണി ജഗൃഹുസ്തത്ര യുദ്ധായ വേഗതഃ
..27..
ഊചുസ്താൻകൗരവാഃ സർവേ വയം യുദ്ധായ
നാഗതാഃ ..
കരിഷ്യാമശ്ച കൃഷ്ണസ്യ ദർശനം ദുഃഖനാശനമ് ..28..
ഇതി തേഷാം വചഃ ശ്രുത്വാ യാദവാ വിസ്മയം ഗതാഃ ..
കൃഷ്ണായ കഥയാമാസുഃ കൗരവാണാം വിചേഷ്ടിതമ്
..29..
തതഃ കൃഷ്ണസ്യ വചസാ കൗരവാന്യദുസത്തമാഃ ..
ആഹ്വയാമാസുസ്തേ പ്രീതാ നിഃശസ്ത്രാനാഗതാന്നൃപ
..30..
ആഹൂതാസ്തേ തു ഹരിണാ ഗത്വാ
ശ്രീകൃഷ്ണസന്നിധൗ ..
ലജ്ജയാവാങ്മുഖാഃ സർവേ പ്രണമ്യോചുഃ
പൃഥക്പൃഥക് ..31..
പൂർവം ദ്രോണ ഉവാചാഥ കൃഷ്ണഭദ്ര ജഗത്പതേ ..
രക്ഷ മാം കൗരവാൻ രക്ഷ മായയാ തവ മോഹിതാൻ
..32..
കൃപാചാര്യ ഉവാച -
മജ്ജന്മനഃ ഫലമിദം മധുകൈടഭാരേ
മത്പ്രാർഥനീയമദനുഗ്രഹ ഏഷ ഏവ ..
ത്വദ്ഭൃത്യഭൃത്യപരിചാരകഭൃത്യഭൃത്യ
ഭൃത്യസ്യ ഭൃത്യ ഇതി മാം സ്മര ലോകനാഥ ..33..
കർണ ഉവാച -
ഭക്തസ്യാർഥേ ധനം ക്ഷീണം സ്വദാരഗതയൗവനമ് ..
സ്വാമികാര്യേ ഗതാഃ പ്രാണാ അംതേ തിഷ്ഠംതു മാധവ
..34..
ഭൂരിരുവാച -

യാചാമഹേ വരദ കിംചിദനന്യലഭ്യം
നാഥ പ്രസീദ സുമുഖീ യദി ദിവ്യദൃഷ്ടിഃ ..
അസ്മാഭിരംജലിരയം വിവശൈർനിബദ്ധ
ഏഷൈവ മേ ഭവതു ദേവ ഭവാംതരേഽപി ..35..
ദുര്യോധന ഉവാച -
ജാനാമി ധർമം ന ച മേ പ്രവൃത്തി-
ര്ജാനാമി പാപം ന ച മേ നിവൃത്തിഃ ..
കേനാപി ദേവേന ഹൃദി സ്ഥിതേന
യഥാ നിയുക്തോഽസ്മി തഥാ കരോമി ..36..
യംത്രസ്യ ഗുണദോഷേണ ക്ഷമ്യതാം മധുസൂദന ..
അഹം യന്ത്രോ ഭവാന്യംത്രീ മമ ദോഷോ ന ദീയതാമ്
..37..
ഭീഷ്മ ഉവാച -
രാഗാംധഗോപീജനചുംബിതാഭ്യാം
യോഗീന്ദ്രഭോഗീംദ്രനിവേശിതാഭ്യാമ് ..
ആതാമ്രപംകേരുഹകോമലാഭ്യാം
ചാഭ്യാം പദാഭ്യാമയഞ്ജലിർമേ ..38..
വിദുര ഉവാച -
ആസ്തേതി വിക്രയകൃതാം സുകൃതാനി താനി
യേ ബ്രഹ്മബാലമിവ തത്പരിപാലയംതി ..
യദ്ദൈത്യദേവമുനിഭിർമനസാപ്യഗമ്യം
യന്നേതി നേതി ച വദന്ന ഹി വേദ വേദഃ ..39..
ശ്രീഗർഗ ഉവാച -
ഏവം സംപ്രാർഥിതഃ കൃഷ്ണഃ കൗരവൈഃ
ശരണാഗതൈഃ ..
പ്രീതഃ പ്രത്യാഹ താൻ രാജന്മേഘനിർഹാദയാ ഗിരാ
..40..
ശ്രീകൃഷ്ണ ഉവാച -
ആര്യാ ശൃണുത മദ്വാക്യമഹമാഗതവാൻ യതഃ ..

യുദ്ധം വാരയിതും ചാത്ര നാരദേന പ്രണോദിതഃ ..41..
ന മന്യന്തേ മമാജ്ഞാം വൈ മത്പുത്രാശ്ച നിരംകുശാഃ
..
ദീർഘാണാം ച പ്രകുർവംതി ഹ്യപരാധം ച ദൂഷണമ്
..42..
യൂയം ധന്യാശ്ച മാന്യാശ്ച മിലനാർഥം സമാഗതാഃ ..
മത്പുത്രൈശ്ച കൃതം യദ്വൈ തത്സർവം
ക്ഷന്തുമർഹഥ ..43..
ഉഗ്രസേനഹയം വീരാഃ കൃപയാ ച വിമുച്യതാമ് ..
പാലനാർഥം തു തസ്യാപി യൂയം ഗച്ഛത ഗച്ഛത ..44..
യാദവാഃ കൗരവാ മിത്രാഃ കലഹം തു പരസ്പരമ് ..
പ്രകർതും നൈവ ചാർഹന്തി പൂർവപ്രേമ വിലോക്യ ച
..45..
ഏവം തേ കൃഷ്ണദേവേന മിഷ്ടവാക്യൈശ്ച
തോഷിതാഃ ..
തുരഗം ച ദദുഃ പ്രീതാഃ പാരിബർഹേണ സംയുതമ് ..46..
ദത്വാ തുരംഗമം സർവേ കൗരവാഃ ഖിന്നമാനസാഃ ..
സ്വപുരം വിവിശു രാജൻഭീഷ്മോ ഗന്തും മനോ ദധേ
..47..

ഇതി ശ്രീഗർഗസംഹിതായാം ഹയമേധഖണ്ഡേ
ഹസ്തിനാപുരവിജയോ നാമ പംചാശത്തമോഽധ്യായഃ
..50..

ഹരിഃ ഓം തത്സച്ഛ്രീകൃഷ്ണാർപണമസ്തു ..

GO TOP